Analizy OSW

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH 15.07.2015 www.osw.waw.pl

Priorytety współpracy gazowej w Europie Południowo-Wschodniej

Tomasz Dąborowski

9–10 lipca w Dubrowniku odbyło się spotkanie grupy wysokiego szczebla ds. połączeń gazowych w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej (CESEC), która powstała w lutym br. Wzięli w nim udział ministrowie 15 państw: Austrii, Bułgarii, Chorwacji, Grecji, Słowacji, Słowenii, Rumunii, Węgier i Włoch oraz Albanii, Bośni i Hercegowiny, Macedonii, Mołdawii, Serbii i Ukrainy. Podpisano memorandum i plan działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa dostaw surowca oraz integracji rynków gazowych. Spośród dwudziestu wcześniej zgłoszonych projektów infrastrukturalnych wybrano sześć priorytetowych, których postępy mają być monitorowane i wspierane w ramach grup roboczych. Do kluczowych projektów zaliczono modernizację bułgarskiej i rumuńskiej sieci gazowych; łącznik grecko-bułgarski; łącznik bułgarsko-serbski; terminal LNG w Chorwacji oraz modernizację chorwackiej sieci gazowej, która ma umożliwić dostawy LNG do Węgier. Podkreślono również konieczność wdrożenia trzeciego pakietu energetycznego na łącznikach między UE a państwami Wspólnoty Energetycznej, dzięki czemu ma być możliwy przesył gazu w ramach tzw. wirtualnych rewersów.

Komentarz

- Decyzje szczytu w Dubrowniku mają na celu zdynamizowanie procesu budowy infrastruktury gazowej, zwłaszcza w Europie Południowo-Wschodniej. O ile w Europie Środkowej nastąpiła poprawa bezpieczeństwa dostaw po kryzysie gazowym w 2009 roku (uruchomiono rewersy na magistralach Braterstwo i Jamał, łączniki polsko-czeski, słowacko-węgierski, finalizowany jest terminalu LNG w Polsce), to w Europie Południowo-Wschodniej postępy są mniejsze. Wynika to m.in. z problemów z finansowaniem, nieefektywności administracji i przywiązania części państw do pomysłów budowy wielkich gazociągów tranzytowych, co spychało na boczny tor realizację mniejszych projektów. Dopiero fiasko gazociągu South Stream oraz wzrost ryzyka problemów z dostawami w związku z sytuacją na Ukrainie ożywił zainteresowanie współpracą regionalną.
- Wybór sześciu preferowanych projektów zwiększa szanse ich realizacji. Priorytetowy status nie gwarantuje wprawdzie uzyskania finansowania, ale powołanie grup roboczych oraz obecność w nich przedstawicieli Komisji Europejskiej i ponadnarodowych instytucji regulacyjnych (ACER i Sekretariat Wspólnoty Energetycznej) zapewne usprawnią

przygotowania do ich realizacji. Priorytetowe projekty to łączniki i wsparcie rewersów na istniejącej infrastrukturze. Nie sa natomiast preferowane wielkie projekty, jak promowany przez Węgry gazociąg Tesla czy wspierany przez Słowację Eastring. Potwierdza to, że CESEC ma być narzędziem wsparcia mniejszych projektów, obarczonych niskim ryzykiem (geo)politycznym.

- Obszar Europy Południowo-Wschodniej jest ostatnim w UE regionem, w którym nie nastąpiła integracja infrastruktury gazowej, a zarazem jest on najbardziej narażony na ryzyko przerw w dostawach. Komisja Europejska wiąże z CESEC duże nadzieje na poprawę bezpieczeństwa dostaw gazu. Komisja postrzega też tę inicjatywę jako laboratorium unii energetycznej w Europie Południowo-Wschodniej. CESEC jest bowiem nowym modelem zarządzania procesem rozwoju infrastruktury. Zachęca on państwa do przyjęcia regionalnej perspektywy w planowaniu infrastrukturalnym, jak i wzmacnia rolę KE w koordynacji ich wysiłków.